

Työelämäyhteistyöhön liittyvät termit ja lyhenteet

ammattiosaamisen näyttö, näyttö

Ammatillisessa peruskoulutuksessa käytettävä tutkinnon osien arviointimenetelmä, jossa opiskelija osoittaa osaamisensa käytännön työtehtäviä tekemällä. Erityistä tukea tarvitseva opiskelija voi suorittaa näytön mukautetuin ammattitavoittein ja arviointikriteerein. Ammattiosaamisen näytöllä osoitetaan keskeisistä osaamisalueista.

ammattitaitovaatimus Työelämän tehtävä- ja taitoalueiden pohjalta muodostettu vaatimus, joka kertoo, mitä tutkinnon suorittajan on kunkin tutkinnon osan hyväksytyksi suorittaakseen osattava. Ammattitaitovaatimukset määritetään hallittavina tietoina, taitoina ja pätevyytenä ja kuvataan konkreettisenä työn tekemisenä.

elinikäinen oppiminen Elinikäisen oppimisen käsitteellä halutaan korostaa, että oppimista tapahtuu myös muulloin kuin koulutuksessa. Elinikäinen oppiminen alkaa jo ennen oppivelvollisuutta ja jatkuu termin mukaisesti elämänkaaren loppuun saakka mm. arjen ja työn erilaisissa tilanteissa.

osaamisen tunnistaminen

Toimenpide, jossa koulutuksen järjestäjä selvittää hakijan esittämien asiakirjojen ja muiden mahdollisten selvitysten perusteella hänen osaamisensa sekä muut lähtökohtansa. Osaamisen tunnistamisen yhteydessä osaaminen viittaa ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomaan osaamiseen, josta hakijalla ei ole asiakirjoja, jotka riittävästi ilmaisisivat ammattitaidon tason vastaavuutta tutkintovaatimusten kanssa.

osaamisen tunnustaminen

Toimenpide, jossa opiskelijan tai tutkinnon suorittajan suoritettavan tutkinnon perusteita vastaava aikaisemmin hankittu ja osoitettu osaaminen hyväksytään osaksi tutkintoa. Osaamisen tunnustamisessa hakija tai opiskelija esittää osaamisestaan todistukset ja asiantuntija arvioi esitettyjen todistusten ja valitun tutkinnon tutkintovaatimusten vastaavuuden sekä esittää tutkinnon myöntäjälle osaamisen tunnustamista tutkinnoksi tai sen osaksi.

alakohtainen osaamistarve

Se osaaminen, mikä kyseisellä koulutusalailla on keskeistä juuri kyseisellä hetkellä. Koulutuksen järjestäjän ja työelämän edustajien yhteistyössä määrittelemä paikallinen osaamistarve määrittelee opetuksen painopistealueet.

ammattiosaamisen näytön arviointi, näyttöjen arviointikriteerit

Kolmikantainen tilaisuus, jossa opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja käyvät läpi näytössä osoitetun osaamisen ja antavat sille arviointikriteereihin perustuvan arvosanan. Arviointia voidaan tarvittaessa täydentää osaamisen muulla arvioinnilla.

arviointikriteeri

Kuvaus siitä, millä tasolla opiskelijan osaaminen on. Esim. näytön arvioinnissa arviointikriteerit on määritelty kolmeen tasoon, tyydyttävä, hyvä ja kiitettävä.

AVI-ilmoitus

Ilmoitus, jonka oppilaitos tekee aluehallintoviranomaiselle silloin, kun alaikäinen opiskelija tekee työssäoppimispaikalla vaarallisia tai erityisen haitallisia töitä.

eTaitava, työssöppimisen ohjaus/ raportointi

Opiskelija raportoi työssöppimisen aikana tekemistä työtehtävistä ja siellä tapahtuvasta oppimisesta sekä työajoista joko kirjallisesti tai eTaitavan välityksellä. Opettaja pystyy eTaitavan raporttien avulla ohjaamaan opiskelijaa lähes reaaliaikaisesti.

elinikäisen oppimisen avaintaitojen integrointi opetukseen ja näyttöihin

Opetuksessa ja näytöissä painotetaan valmiuksia, joita opiskelija tarvitsee pärjätäkseen valmistumisen jälkeen työelämässä. Elinikäinen oppiminen sisältyy ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien tavoitteisiin ja ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin sekä niiden arviointikriteereihin.

erityisopiskelija, erityisopiskelijan työssöppiminen

Opiskelija, joka oppimisvaikeuden, vamman tai sairauden vuoksi tarvitsee erityistä tukea opintojensa etenemiseksi ja työssöppimisen onnistumiseksi.

laajennettu työssöppiminen

Kaikkiin tutkintoihin sisältyy vähintään 20 ov työssöppimistä. Sen yli menevistä käytetään hankkeen yhteydessä nimitystä laajennettu työssöppiminen, mutta tutkintotodistukseen ym. merkitään ainoastaan työssöppiminen laajennuksineen. Kysymys on siis periaatteellisella tasolla työssöppimisestä. Käsite "työssöppiminen" voidaan myös lyhentää muotoon "TOP".

lanssi-viikko

Opiskelijoilla on mahdollisuus valita vapaasti valittava opintojakso yhteistyöverkoston oppilaitoksista. Sijoittuu viidennen ja kuudennen jakson väliin.

mukautettu arviointi, mukauttaminen

Kolmiportainen arviointiasteikko T1:en alapuolella. Opiskelija, joka ei saavuta normaalin T1:en tavoitteita, arvioidaan mukautettujen arviointikriteerien mukaan.

näyttösuunnitelma Ennen näyttöä tehtävä suunnitelma näytön suorittamisesta.

näyttötehtävä Tehtäväkokonaisuus, jonka perusteella näyttö arvioidaan.

ohjaaminen, ohjaukseynti

Opettaja perehdyttää opiskelijan ja työpaikkaohjaajan työssäoppimiseen ja näyttöihin ennen työssäoppimisjakson alkua ja sen aikana. Ohjaava opettaja tekee ohjaukseyntejä työpaikalle ja samalla varmistaa perehdytyksen onnistumisen.

ohjaava opettaja Opettaja, joka vastaa työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen toteutumisesta.

opetussuunnitelma Koulutuksen järjestäjän laatima koulukohtainen suunnitelma, joka perustuu Opetushallituksen määrittämiin opetussuunnitelman perusteisiin.

opiskelijan sopimus Opiskelijan ja työpaikan välinen kirjallinen sopimus työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen suorittamisesta. Voidaan tehdä vasta, kun puitesopimuksen ja mahdollisen AVI-ilmoituksen voimassaolo on varmistettu.

osaamisperusteisuus Koulutuksen sekä työssäoppimisen tavoitteet ja toiminta perustuu työelämän ammattitaitovaatimuksiin.

palautte, palautteen antaminen

Opettaja ja työpaikkaohjaaja antavat opiskelijalle säännöllisesti palautetta opiskelijan oppimisesta ja edistymisestä. Tarkoituksena on opiskelijan kehittyminen. Kirjallisen työssäoppimisjaksoon liittyvän palautteen antavat opiskelija ja työpaikkaohjaaja.

perustutkinnon ero ammattitutkintoon

Perustutkinnossa on määritelty laajuus, 120 ov. Ammattitutkinnossa tutkinto kerätään henkilön osaamisen ja tarpeiden pohjalta.

poissaolot

Opiskelija ei osallistu opetukseen tai työssäoppimiseen sovitusti.

puitesopimus

Virallinen nimi: ”Sopimus työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä” on sopimus, jonka koulutuksen järjestäjä tekee työpaikan kanssa työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen suorittamiseksi. Sopimuksessa määritellään vastuut, työturvallisuus ja yhteistyökuvio yleisesti ottaen. Kun Sedun jokin yksikkö solmii yrityksen kanssa puitesopimuksen, se kattaa Sedun kaikki yksiköt ja ammattialat. Puitesopimus on tavallisesti voimassa toistaisesti.

TES (työehtosopimus) ja sen mukainen toiminta

Eri työehtosopimuksien mukainen toiminta määräytyy ammattialakohtaisen TES:n mukaan. Opiskelija noudattaa työssäoppimispaikalla häneen sovellettavaa (työpaikan) työehtosopimusta.

Työssäoppimisen ulkopuolella tapahtuva oppiminen työpaikoilla

Opiskelija tekee joko vapaasti valittavia tai laajennettua työssäoppimista omaehtoisesti.

työelämäjaksot

Opettaja osallistuu työelämäjaksolle ja päivittää sitä kautta tietonsa ja taitonsa nykypäivän ammattitaitovaatimuksiin.

työelämän edustaja

Työelämän edustajan rooli voi olla työpaikkaohjaaja ja/tai esimerkiksi allekirjoitusoikeuden omaava työssäoppimisen yhdyshenkilö.

työelämäyhteistyön laaturyhmät (moniammatilliset)

Ryhmä, jossa oppilaitoksen eri ammattialat ja työelämän edustajat kohtaavat ja tekevät yhteistyötä ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi. Tarkoituksena on lisätä perustutkintojen työelämälähtöisyyttä käsittelemällä eri ammattialoja yhteistyössä opettajien ja työelämän kanssa yleisellä tasolla.

työelämään tutustuminen (1. vuoden opiskelijat)

Suoritetaan vierailukäyntejä eri yrityksiin ja tutustutaan työelämän perusvaatimuksiin, kuten työaikoihin, -asuihin ja käyttäytymiseen työpaikalla.

työkykyisyys

Jaksamiseen sekä fyysisiin ja psyykkisiin ominaisuuksiin liittyvä tila, jolloin henkilö pystyy tekemään työtä.

työpaikkaohjaaja

Vastaa opiskelijan perehdytyksestä ja ohjaamisesta työssäoppimisen aikana. Työpaikkaohjaaja on mukana arvioimassa työssopimista ja sen aikana suoritettuja ammattiosaamisen näyttöjä.

työpaikkaohjaajakoulutus

Koulutus, jossa työelämän edustajat saavat vahvuuksia ohjata opiskelijoita työssäoppimisen aikana.

yrittäjärekisteri

Sisältää työssäoppimispaikkojen yhteystiedot sekä mm. tiedon koulutetuista työpaikkaohjaajista sekä menneistä, käynnissä olevista ja alkavista työssäoppimisjaksoista. Yrittäjärekisterin avulla hallinnoidaan myös puitesopimusten ja AVI-ilmoitusten voimassaoloa.